

РЕШЕНИЕ

№ 256

гр. Шумен, 02.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ШУМЕН, СЪСТАВ I, в публично заседание на двадесет и четвърти октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Мирослав Г. Маринов

Членове: Ралица Ив. Хаджииванова
Петранка Б. Петрова

при участието на секретаря Даниела Ст. Андонова
като разгледа докладваното от Петранка Б. Петрова Въззивно гражданско дело № 20233600500435 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С Решение №680/12.09.2023 г. по гр. д. №749/2023 г. по описа на РС – Шумен е отхвърлен предявения от И. Д. Д. срещу „Баумит България“ ЕООД иск с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ за сумата 6 760 лв., представляваща обезщетение за времето, през което е останал без работа (за останалия период от два месеца до законоустановения 6-месечен период) поради незаконното уволнение, ведно със законната лихва, считано от 06.04.2023 г., поради извършено прихващане с насречно вземане на ответника за сумата 6 760 лева - изплатени на ищеца обезщетения по чл. 220, ал. 1 от КТ и чл. 222, ал. 1 от КТ. Присъдени са и следващите се разноски.

Недоволен от така постановеното решение останал ищецът, който обжалва решението на ШРС, с което е отхвърлена претенцията му поради извършено прихващане, като сочи доводи за неправилност и незаконосъобразност на решението и моли съда да го отмени и постанови друго, с което да се уважи изцяло предявената претенция и присъждане на направените разноски за двете инстанции.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК въззиваемата страна взема становище за неоснователност на жалбата.

Въззивната жалба е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК, от процесуално легитимирана страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

След проверка по реда на чл. 269 от ГПК, въззивният съд намери, че обжалваното решение е валидно и допустимо, като в хода на процеса и при постановяването му не са допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила.

Като обсъди основанията и доводите, изложени от страните, както и събраните по делото доказателства, съдът приема за установено следното от фактическа страна:

Не е спорно между страните и от събраните пред първата инстанция писмени доказателства се установява, че ищецът е работил в ответното дружество на длъжността „Регионален мениджър“ на безсрочен трудов договор и пълно работно време от 8 часа, считано от 12.11.2009 г., както и че съгласно последно сключено между страните Допълнително споразумение №1109/14/25.01.2022 г, считано от 01.01.2022 г. основното му трудово възнаграждение било в размер на 3 118.08 лв., а размерът на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит - в размер на 8.40% към 01.01.2022 г., или 261.92 лв. Със Заповед №1109/15/12.04.2022 г., връчена на ищеца на 19.04.2022 г., трудовото му правоотношение с ответното дружество било прекратено, считано същата дата на основание чл. 328, ал. 1, т. 2, предл. второ от КТ във вр. с чл. 329 от КТ, в която е посочено на ищеца да се заплатят следните обезщетения: обезщетение по чл. 224 от КТ – 15 дни, от които 9 дни за 2021 г. и 6 дни за 2022 г. платен отпуск и обезщетение за неспазено предизвестие по чл. 220, ал. 1 от КТ една брутна работна заплата. Не е спорно също така и се установява от представяния фиш за заплата за м. март 2022 г., че на ищеца е изплатено брутно трудово възнаграждение в размер на 3 380.00 лв. Не е спорно между страните и се установява от приложеното по гр. дело №1267/2022 г. по описа на Районен съд – Шумен Решение №665/09.09.2022 г., потвърдено с Решение №323/23.12.2022 г. по в. гр. дело № 513/2022 г. по описа на Окръжен съд – Шумен, влязло в сила на 04.02.2023 г., че по силата на същото е признато за незаконно уволнението на ищеца, като е отменена като незаконосъобразна Заповед №1109/15 от 12.04.2022 г., с която на основание чл. 328, ал. 1, т. 2, предл. второ от КТ е прекратено трудовото правоотношение с ищеца Д.. Със същото решение работодателят – ответник, на основание чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ е съден да заплати на ищеца сумата от 13 520,00 лв., представляваща обезщетение за времето, през което е останал без работа през периода от четири месеца, считано от 19.04.2022 г. до 19.08.2022 г., ведно със законната лихва, считано от 13.06.2022 г. – датата на завеждане на иска, до окончателното изплащане на задължението. Установява се от представеното копие на трудова книжка и направената констатация от оригинала на същата в последното о.с.з. от ШРС, фишове и банкови извлечения за м. април и м. май 2022 г. заплащане от ответното дружество на ищеца на следните обезщетения, а именно: по чл. 220, ал. 1 от КТ – обезщетение в размер на 3 380 лв. за периода от 19.04.2022 г. до 18.05.2022 г.; по чл. 224 от КТ - обезщетение в размер на 2 304.54 лв. за 2021 г. – 9 дни и за 2022 г. – 6 дни и по чл. 222, ал. 1 от КТ - обезщетение в размер на 3 380 лв. за периода от 19.04.2022 г. до 18.05.2022 г. От трудовата книжка на ищеца и от Регистрационна карта №10052145/21.02.2022 г. на ищеца, издадена от Дирекция „Бюро по труда“ – гр. Шумен към Агенция по заетостта се установява, че ищецът е бил регистриран като безработен в периода

21.04.2022 г. – 02.02.2023 г., като от Справка за регистрирани заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица и Справка за актуално състояние на регистрацията за парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО към дата 20.02.2023 г. е видно, че на ищеца е отпуснато парично обезщетение за безработица за периода от 19.04.2022 г. до 04.01.2023 г. с дневен размер на обезщетението 85,71 лв. Изплащането на обезщетението е спряно считано от 04.01.2023 г., поради започване на трудова дейност.

При така установената фактическа обстановка, настоящата инстанция стигна до следните правни изводи:

Шуменският районен съд е бил сезиран с искова претенция по чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 3 от КТ от И. Д. Д. срещу „Баумит България“ ЕООД и предявено при евентуалност от ответника възражение за прихващане между негово задължение към ищеца за заплащане на обезщетение по чл. 225, ал. 1 от КТ и задължение на ищеца за връщане на обезщетението по чл. 220, ал. 1 от КТ и чл. 222, ал. 1 от КТ.

За да се уважи иска чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 3 от КТ, следва да са налице кумулативно изискуемите две предпоставки от фактическия състав на обезщетението по чл. 225, ал. 1 от КТ, а именно: незаконно уволнение и неговата отмяна и работникът да е останал без работа, поради незаконното уволнение.

Настоящият съдебен състав напълно споделя фактическите и правни изводи на първоинстанционния съд за основателност на иска по чл. 225, ал. 1 от КТ за процесния период и в предявения размер, поради което и на основание чл. 272 от ГПК препраща към тях и по този начин те стават част от съжденията на настоящия състав.

При този изход на спора по иска по чл. 344, ал. 1, т. 3 във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ съдът следва да прецени сбъднало ли се е вътрешнопроцесуалното условие за разглеждане на предявените при евентуалност от ответника възражения за прихващане.

Спорен между страните е въпросът допустимо ли е възражението. Ищецът твърди, че първоинстанционният съд при съществено нарушение на съдопроизводствените правила е приел, че възраженията на ответника за прихващане са основателни, без изобщо да обсъди направеното от ищеца своевременно възражение за преклудиране на тези възражения. В становището си по чл. 312, ал. 2 от ГПК ищецът е оспорил изцяло направените възражения за прихващане от ответника с твърдения, че за пръв път претенция с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ е предявена от ищеца по приключилото с влязло в сила решение гр.д. №1267/2022 г. на ШРС, по което ответникът е имал възможност, но не е направил своевременно възраженията си за прихващане в дадения от съда едномесечен срок за отговор, поради което същите били преклудирани и не е следвало да бъдат разглеждани от съда.

Разпоредбата на чл. 133 ГПК предвижда преклудиране на неупражнените с отговора процесуални права на по-късен етап. Преклузията като последица от процесуалното бездействие се изразява в погасяването на възможността страната да извърши пропуснатото процесуално действие единствено в производството, в която тя е настъпила. Това означава,

че те не могат да бъдат приобщени на по-късен етап в производството, като санкцията за страната е в това, че тя губи предоставеното ѝ от закона право да извърши процесуалното действие на по-късен етап от висящото производство. След влизане в сила на решението не преклузията, а преклудиращото действие на силата на присъдено нещо преклудира правото за посочване в следващ процес на факти, които страната е могла да посочи в първото дело до приключването на съдебното дирене в последната инстанция по същество, при това само в рамките, очертани от обективните предели на силата на присъдено нещо. Така ответникът не губи правото си да предяви иск с предмет идентичен с предмета на пропуснатото възражение, като няма значение в който момент ще бъде предявена исковата молба – дали докато първоначалното дело е висящо, или когато по него вече е постановено съдебно решение, което е влязло в сила. В случая възможността за предявяване на възражение за прихващане е преклудирала по приключилото между страните гр. д. №1267/2022 г. на ШРС, по което с влязло в сила решение е уважен иска на ищеца по чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ за присъждане на обезщетение за незаконно уволнение по чл. 225, ал. 1 от КТ за времето, през което е останал без работа за период от четири месеца, считано от 19.04.2022 г. до 29.08.2022 г. Не са преклудирани обаче самостоятелните права, които има ответникът срещу ищеца по делото. Ако той не ги е релевирал с възражение в приключилия между страните процес, няма никаква пречка да предяви своето насрещно самостоятелно вземане в нов процес между тях. Ето защо дали ответникът е заявил или не е заявил възражение за прихващане в първото дело между страните, приключило с влязло в сила решение, е без значение за настоящото висящо производство между същите страни. И след като ответникът може да предяви иск, идентичен с предмета на пропуснатото възражение в отделен процес, то на още по-голямо основание може да избере в последващ процес срещу него да предяви цялото си непредявено вземане с насрещен иск или да се ограничи само до отбранителното средство за защита – възражение за прихващане. Ако приемем тезата на ищеца за вярна, то това ще означава, че и неговото право на обезщетение за оставащия срок до законоустановения 6-месечен срок също е преклудирало. Освен това, съгласно разясненията, дадени в т. 2, ТР №3/22.04.2019 г. по т. д. №3/2016 г. на ОСГТК на ВКС „Формираната СПН на решението по частичния иск относно основанията преклудира правоизключващите и правоунищожаващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право. Правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането не се преклудират, тъй като е допустимо за разликата, която не е била предявена с първоначалния иск, вземането да е погасено по давност, чрез плащане, прихващане или по друг начин. Правоотлагащите възражения по отношение на останалата част от вземането също не се преклудират, защото е възможно да се твърдят факти, които отлагат нейната изискуемост. В този аспект, макар и с предявяване на частичния иск за ответника-длъжник да възниква задължението по чл. 131 ГПК с отговора си на исковата молба да изчерпи защитните си възражения, не може да се отрече възможността в новия исков процес за разликата до пълния размер на вземането, той да разполага и с други защитни средства, нерелевирани при разглеждането на частичния

иск.“ Изложеното налага извод за неоснователност на наведените доводи за недопустимост на възражението за прихващане.

Същото е валидно и допустимо, тъй като е направено по висящ процес, в срока за отговор на исковата молба, изхожда от легитимирано лице – носителя на вземането (работодателя по трудовото правоотношение) и са налице изискванията за компенсация (наличие на два дълга, две насрещни задължения, идентичност на субектите, еднородност и заместимост на насрещните задължения). Прихващането на вземанията на ответника със спорното вземане е процесуално действие на защита срещу предявения иск. Неговата основателност е въпрос по същество и се обуславя както от материалноправните предпоставки, посочени по-горе за извършването му, така и от отсъствието на забраните за компенсация, изчерпателно посочени в разпоредбата на чл. 105 от ЗЗД. Предвид основателността на иска по чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. чл. 225, ал. 1 от КТ, то се е сбъднало и вътрешнопроцесуалното условие за разглеждането му по същество.

В жалбата се излагат твърдения за неоснователност на възражението за прихващане между вземането по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ и обезщетението по чл. 220, ал. 1 от КТ за неспазено предизвестие с доводи, основани на различните обезщетителни функции на двете обезщетения – едното за оставане без работа, а другото – за неспазен срок на предизвестие, както и на различните основания за заплащане на двете обезщетения – едното за отмяна на заповедта за уволнение, другото – неспазения срок на предизвестие. Настоящият състав намира същите за неоснователни поради следното:

Целта на предизвестieto е да се уведоми предварително работника или служителя, за да може той да организира работите си, с оглед на това, че ще бъде лишен от доход по месечното си трудово възнаграждение, съответно да потърси друг източник на доходи, нова работа и пр. Съгласно чл. 220, ал. 1 КТ страната, която има право да прекрати трудовото правоотношение с предизвестие, може да го прекрати и преди да изтече срокът на предизвестieto, при което дължи на другата страна обезщетение в размер на брутното трудово възнаграждение на работника или служителя за неспазения срок на предизвестieto. Работодателят е длъжен да отправи предизвестие до работника или служителя, но от разпоредбата е ясно, че спазването на срока не е задължение и че уреденото плащане за неспазения срок на предизвестие е във връзка с прекратяването на трудовото правоотношение. Поради това и ако страната заяви, че не желае срокът на предизвестие да бъде спазен, то трудовото правоотношение се прекратява в момента на достигане на изявлението до другата страна, или в момента, който страната е определила като дата на прекратяване на трудовото правоотношение, като тази страна дължи заплащане на обезщетение по чл. 220, ал. 1 КТ. То се дължи, когато уволнението е законосъобразно, но е извършено при неспазване на едномесечно предизвестие. Вместо изпълнение на задължението си да изчака изтичането на срока, в който срок работникът щеше да реализира трудов доход, работодателят предоставя друго – определената в закона парична сума. Поради това и по своята същност обезщетението по чл. 220, ал. 1 от КТ не е проява на обезвреда. С оглед на това то не може да се кумулира с обезщетението по чл. 225, ал. 1 от

КТ и в случай на признаване за незаконно уволнението на работника или служителя и то е отменено той няма право на обезщетението по чл. 220, ал. 1 от КТ, тоест то става недължимо. В този смисъл не се споделя довода на ищеца, че с отмяната на заповедта за уволнение не отпада основаниято за заплащане на обезщетението по чл. 220 КТ. С решение №18/08.07.2013 г. по гр. д. №1211/2011 г. на ВКС, IV г.о., на което се позовава ищецът, по конкретния правен спор действително е прието, че с признаване на уволнението за незаконно не отпада правото на ищеца да получи обезщетение за неспазено предизвестие. В тази част мотивите освен че не са задължителни за съда, те не се и споделят от настоящия състав по изложените по-горе съображения, но са и изолирана съдебна практика. Соченото решение е задължително за съдилищата само в частта, с която ВКС е дал тълкуване на материалноправния въпрос, по който е допуснато касационното обжалване, който обаче не касае разглеждания въпрос. Напротив, с Решение №178/09.11.2017 г. по гр. д. №375/2017 г. на ВКС, III г.о., задължително в тълкувателната си част за съдилищата, е даден отговор на въпроса за допустимостта и основателността на възражение за прихващане с изплатено обезщетение по чл. 220, ал. 1 от КТ и претендираното обезщетение по чл. 225, ал. 1 от КТ, а именно: „В задължителната практика на ВКС (Решение №770/08.12.2010 г. по гр. д. №312/2010 г. III г.о., решение №271/17.10.2012 г. по гр.д. №409/2011 г. III г.о.) безспорно се приема, че обезщетението по чл. 220, ал. 1 КТ, изплатено за неспазен срок на предизвестие, подлежи на прихващане от размера на предявеното с иск по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ обезщетение по чл. 225, ал. 1 КТ – тъй като двете вземания обезщетяват една и съща по естеството си вреда на уволнения /оставането му без работа/.“ В този смисъл са и Решение №37/07.04.2016 г. по гр.д. №3853/2015 г. на ВКС, IV г.о., Решение №770/08.12.2010 г. по гр. д. №312/2010 г. на ВКС, III г.о., Решение №241/01.12.2016 г. по гр. д. №1602/2016 г. на ВКС, III г.о., Решение №156/12.08.2022 г. по гр. д. №3388/2021 г. на ВКС, IV г.о.

На следващо място, твърди се неоснователност и на възражението за прихващане между вземането по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ във вр. с чл. 225, ал. 1 от КТ и обезщетението по чл. 222, ал. 1 от КТ по съображения, че основанията на двете обезщетения са различни, макар и целящи една и съща обезвреда – оставането без работа, но са за различни периоди.

Според константната съдебна практика /Решение №623 от 24.06.2002 г. по гр. дело № 933/2001 г. на ВКС, III г.о., Решение № 432 от 21.05.2010 г. по гр. дело № 1134/2009 г. на ВКС, III г.о., Решение №156 от 12.08.2022 г. по гр. дело № 3388/2021 г. на ВКС, IV г.о./ безусловно подлежат на връщане, респ. на прихващане и обезщетенията при уволнение поради съкращаване в щата по чл. 225, ал. 1 от КТ и обезщетението по чл. 222, ал. 1 от КТ. Това е така, защото обезщетението по чл. 222, ал. 1 от КТ се дължи само при наличието на законно уволнение, при това във втората хипотеза - осъществено на посочените основания и ако работникът или служителят е останал без работа за срок от един месец. Обезщетението по чл. 222, ал. 1 от КТ не може да се кумулира с обезщетението за незаконно уволнение още на едно основание - защото „покриват“ една и съща обезвреда - оставането без работа след уволнението. При последващо отпадане на основаниято за получаване на обезщетение по трудово правоотношение работникът или служителят не се освобождава от задължение за

връщане. Поради това ШОС намира за неоснователно и възражението на ищеца, че тъй като процесната претенция е за период от последните два месеца от законово определените общо 6 месеца по чл. 225 КТ, за които се дължи обезщетение, не съвпада нито с периода на обезщетението по чл. 220, ал. 1 от КТ, нито с периода на обезщетение по чл. 222, ал. 1 от КТ, поради което не може да се твърди двукратна обезвреда за едно и също обстоятелство – оставането без работа, работникът или служителят не дължи връщането им. Соченото, като решение в този смисъл, решение на ШОС №183/26.07.2022 г. по в.гр.д. №260/2022 г. на ШОС е неотносимо към настоящия случай, тъй е постановено при различна от настоящата фактическа обстановка.

В конкретния случай вземането на ищеца за обезщетението по чл. 225, ал. 1 от КТ за процесния период е безспорно установено по основание и размер. Предвид липсата на спор, съдът приема за установено също така, че на ищеца е изплатено обезщетение по чл. 220, ал. 1 от КТ в размер на 3 380,00 лв. и по чл. 222, ал. 1 от КТ в размер на 3 380,00 лв., в подкрепа на което са и приетите писмени доказателства по делото (копие от фиш за заплата за месеците март и април 2022 г., копие от трудова книжка и копия от банково извлечение за изплатена сума).

По изложените съображения, съдът намира за основателна предявената претенция с правна квалификация чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. чл. 225, ал. 1 от КТ в размер на 6 760 лв. за периода от последните два месеца от законово определените общо шест месеца, като основателно намира и възражението за прихващане, поради което от дължимия размер на обезщетението по чл. 225, ал. 1 КТ следва да се приспадне сборът от двете обезщетения – по чл. 220, ал. 1 от КТ и по чл. 222, ал. 1 от КТ, възлизащ на 6 760,00 лв., при което искът с правна квалификация чл. 344, ал. 1, т. 3 от КТ във вр. чл. 225, ал. 1 от КТ следва да бъде отхвърлен поради извършеното прихващане. Поради това и законна лихва върху претендираната сума, считано от датата на завеждане на иска до окончателното ѝ изплащане, не следва да бъде присъждана.

Поради съвпадение на изводите на първата и въззивната инстанция решението на ШРС следва да бъде потвърдено.

С оглед неоснователността на въззивната жалба разноси на въззивника за настоящата инстанция не се дължат. Въззиваемата страна не е направила искане за присъждане на разноси.

Мотивиран от изложеното, съдът

РЕШИ:

Потвърждава Решение №680/12.09.2023 г. по гр. д. №749/2023 г. по описа на РС – Шумен.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС на РБългария в едномесечен срок, който започва да тече от 07.11.2023 г., съгласно чл. 315, ал. 2 ГПК.

Препис от решението да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____